

Belgičania blokujú obchodnú dohodu CETA

Niektoré belgické regionálne parlamenty bránia svojim nesúhlasným postojom tomu, aby sa koncom mesiaca podpísala jedna z najväčších obchodných dohôd desaťročia medzi Európskou úniou a Kanadou, nazývaná aj CETA. Federálna vláda v Belgicku sa snaží z tejto patovej situácie dostať a nájsť kompromis, inak hrozí, že summit Kanada - EÚ plánovaný na 27. októbra bude zrušený.

Do Belgicka už prišli vyjednávať aj zástupcovia Európskej komisie, valónsky premiér Paul Magnette bol dokonca o dohode CETA rokovať aj u francúzskeho prezidenta Françoisu Hollanda. „Hrá sa o čas. Ak nebude zaručená podpora všetkých 28 vlád EÚ (vrátane Veľkej Británie, pozn. red.), nebude summit EÚ – Kanada a nebude žiaden podpis,“ povedal analytik a šéf portálu euractiv.sk Radovan Geist. Belgická federálna ústava podriaďuje súhlas vlády odobreniu vo všetkých regionálnych parlamentoch.

Veľký vplyv investorov

Belgickej federálnej vláde pritom hrozí, že dnes padne. Belgický premiér Charles Michel má problém so schvaľovaním budúročného štátneho rozpočtu, ktorého schvaľovanie spojil s vyjadrením dôvery vláde. „Tipujem, že hlasovanie prežije. Akurát mu to komplikuje vyjednávania s regionálnymi parlamentmi o CETA,“ tvrdí Geist. Vo Valónsku majú väčšinu frankofónni socialisti, ktorí sú zásadne proti CETA. „Politické strany na regionálnej a federálnej úrovni sú prepojené. Určite si premiér teraz nebude chcieť pohnevať žiadnu politickú skupinu,“ doplnil Geist.

Frankofónni socialisti v prípade dohody CETA upozorňujú na to, že jej obsahom je mechanizmus ISDS (Investor – State Dispute Settlement), teda dohoda o urovnávaní sporov medzi investormi a štátmi, ktorá veľkým investorom a obchodným spoločnostiam dáva možnosť podať žaloby na štáty prostredníctvom súdov. Vzhľadom na to, ako dohody definujú investíciu, budú môcť korporácie podávať súdne žaloby na štáty aj za zisky, ktoré ešte reálne nezarobili. Týmto spôsobom mohla spoločnosť TransCanada žalovať vládu USA o 15 miliárd dolárov za projekt, do ktorého investovala

iba 2 miliardy, lebo americký prezident Barack Obama v záujme ochrany pred klimatickou zmenou zastavil výstavbu ropovodu na transport palív z dehtových pieskov. „Navyše na základe dohody CETA budú môcť veľkí investori spochybníť pravidlá slúžiace na ochranu spoločnosti, zdravia a životného prostredia ešte skôr, než budú tieto pravidlá vytvorené. Vplyv korporácií na rozhodovanie Európskej komisie je taký silný, že dokonca vznikol termín ‚opačný lobbing‘ (reverse lobbying), keď sa komisia radí s veľkými investormi o smerovaní politik, ktoré vytvára,“ poukázali aktivisti združenia Utopia, ktoré sa v posledných rokoch venuje poukazovanie na riziká dohody CETA.

Znepokojenie zo súčasnej situácie v Belgicku už badať aj na kanadskej strane. Geist upozorňuje, že z úst predstaviteľov vlády počuť nezvyčajne tvrdé slová. „Ak o týždeň či dva zistíme, že Európa nie je schopná podpísať progresívnu obchodnú dohodu s krajinou ako Kanada, potom s kým si EÚ myslí, že bude v najbližších rokoch obchodovať?“ povedal kanadský premiér Justin Trudeau.

Nielen časť belgických vládnych predstaviteľov, ale aj mnohé mimovládne organizácie v prípade CETA upozorňujú, že môže dôjsť k poľaveniu z doteraz platných nárokov na bezpečnosť potravín a úprave oveľa prísnejších interných predpisov pre živočíšnu výrobu, ktorú má teraz EÚ oproti USA či Kanade. Podľa odborníkov rastie hrozba, že Európa podlezie latku prísnych predpisov a na pultoch predajní sa objaví ešte viac hydiny čistenej chlóróm alebo mäsa zvierat kŕmených rastovými hormónmi.

Slovensko nateraz súhlasí

Ak by však bol zrušený októbrový summit v Kanade, dohoda by nevystúpila do tzv. predbežnej platnosti. Ak by predbežná platnosť napriek belgickej nevôli nastala, proces dohody CETA sa už nezastaví. Ak by aj potom, počas ratifikácie, niektorý z národných parlamentov dohodu odmietol, ostane v takejto „predbežnej platnosti“ asi 90 percent dohody, ktoré sa týkajú výhradne kompetencií EÚ. Ako dlho môže predbežné obdobie platiť, nie je nateraz jasné, no faktom je, že by tak platili aj veci, ktoré sú v dohode CETA považované za najviac kontroverzné, teda spomínaná dohoda o urovnávaní sporov medzi investormi a štátmi a znižovanie nárokov na dovážané potraviny z Kanady

do EÚ.

Slovenská vláda, ústami ministra hospodárstva Petra Žigu, dohodu CETA nateraz podporuje, no žiada jej dopracovanie. „Dohoda obsahuje oblasti, ktoré verejnosť vníma veľmi citlivo. Preto sme sa dohodli, že Európska komisia spolu s Kanadou pripraví spoločnú deklaráciu, ktorá sporné miesta vysvetlí,“ povedal Žiga na nedávnom neformálnom stretnutí ministrov hospodárstva v Bratislave. Ide podľa neho napríklad o verejné služby, ochranu investícií a medzinárodné súdy alebo o pracovné a environmentálne normy. Členské štáty v Bratislave podporili návrh, aby dohodu schvaľovali ministri, s najväčšou pravdepodobnosťou na mimoriadnom zasadnutí Rady EÚ v Bruseli, ktoré sa koná dnes.

Stanovisko SPPK: Viac rizík ako výhod

Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora (SPPK) nesúhlasí s procesom prijímania medzinárodných obchodných dohôd. Podľa SPPK vnášajú medzinárodné dohody do oblasti agrosektora viac rizík ako výhod. Jednotné stanovisko zaujali všetky agrárne samosprávy krajín V4.

Medzinárodné dohody prinášajú veľké riziko dumpingových cien. Obávame sa, aby sme neboli svedkami podliezania bezpečnostných a kvalitatívnych štandardov Európskej únie, prípadne akceptovania dvojitého potravinového štandardu. Európska únia má totiž iné ekologické podmienky výroby, iný prístup voči problematike GMO, voči používaniu prípravkov na výživu zvierat a prípravkov na ochranu rastlín. Liberalizovaný dovoz rastlinných a živočíšnych produktov do EÚ môže spôsobiť zavlečenie nových škodcov, ktorí v EÚ nemajú svojich nepriateľov, čo výrazne ohrozuje poľnohospodársku produkciu v EÚ. Liberalizácia by spôsobila aj ohrozenie štátov Európskej únie z hľadiska potravinovej bezpečnosti. Zapojenie rozhodcovského súdu nie je v súlade s legislatívou Európskej únie, preto by členské štáty EÚ takúto dohodu mali odmietnuť.

Intenzívny medzinárodný obchod bude zároveň predstavovať obrovskú záťaž pre životné prostredie. Budeme svedkami toho, ako budú poľnohospodárske a potravinárske výrobky cestovať cez pol sveta, namiesto toho, aby sa podporovala domáca produkcia.

